

Materiały informacyjne na temat zasobów udostępnianych w ramach drugiej edycji ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA)

Przedstawiony poniżej materiał zorganizowany jest według następującego porządku:

1. Nowe elementy w drugiej edycji systemu ELA.
2. Opis założeń i ograniczeń analiz zawartych w raportach automatycznych.
3. Opis struktury raportów automatycznych w drugiej edycji systemu ELA.
4. Charakterystyka wskaźników wykorzystywanych w raportach automatycznych w drugiej edycji systemu ELA.

1. Nowe elementy w drugiej edycji systemu ELA

Tegoroczna edycja systemu ELA, zgodnie z zapowiedziami, zawiera szereg zmian względem ubiegłorocznej, pierwszej edycji. Badanie w tym roku obejmuje dwie kohorty absolwentów: osoby, które ukończyły studia w roku 2014 i 2015. Grupa absolwentów z roku 2014 była objęta monitoringiem już w ubiegłym roku. Losy absolwentów z roku 2015 zostały zbadane w tym roku po raz pierwszy.

1.1. Dłuższy okres monitorowania losów absolwentów na rynku pracy

Pierwszą, najbardziej oczywistą zmianą jest wydłużenie okresu monitorowania karier absolwentów z rocznika 2014 z jednego roku do dwóch lat. Umożliwia to porównywanie ich sytuacji na rynku pracy w pierwszym i drugim roku po uzyskaniu dyplomu. Losy absolwentów z rocznika 2015 zostały w tej edycji badania przeanalizowane w ciągu pierwszego roku po dyplomie. Umożliwia to m.in. porównywanie sytuacji absolwentów podobnych kierunków z różnych roczników (obecnie 2014 i 2015) w pierwszym roku po ukończeniu studiów. Wykorzystywanie w systemie ELA wskaźników względnych (omówionych w dalszej części opracowania – w rozdziale 4.) pozwala na prowadzenie porównań, które uwzględniają zmiany w czasie wskaźników gospodarczych w Polsce i w poszczególnych powiatach.

W przyszłym roku analizą zostaną objęte trzy kohorty absolwentów: dla rocznika 2014 monitoring będzie obejmował trzy lata po dyplomie, dla rocznika 2015 – dwa lata, zaś dla rocznika 2016 – jeden rok.

1.2. Nowe techniki prezentacji wyników. Wykresy dynamiki wskaźników bezrobocia i zarobków

Jedną z nowowprowadzonych technik prezentacji wyników w systemie ELA są wykresy przedstawiające dynamikę bezrobocia i wynagrodzeń absolwentów. Na wykresach przedstawione są wartości wskaźników w kolejnych miesiącach po uzyskaniu dyplomu, niezależnie od miesięcy kalendarzowych, w których poszczególni absolwenci uzyskiwali dyplomy. Dla rocznika 2014 wykresy przedstawiają 24-miesięczną dynamikę bezrobocia i zarobków, zaś dla rocznika 2015 – 12-miesięczną. Nowe rozwiązanie pozwala na bardziej niż dotychczas precyzyjną obserwację zmian w czasie funkcjonowania absolwentów na rynku pracy.

Na wykresach konieczne było zastosowanie względnych wskaźników bezrobocia i zarobków. Rozwiązanie to uniezależnia wyniki od sezonowych wahań na rynku pracy i zmian koniunktury gospodarczej w Polsce. Dodatkowo, pozwala to na jednoznaczną interpretację zmian sytuacji absolwentów. Spadek wartości względnego wskaźnika bezrobocia oznacza redukcję (lub wolniejszy wzrost) poziomu bezrobocia szybszą niż w gospodarce w regionach zamieszkania badanych. Wzrost wartości względnego wskaźnika zarobków oznacza szybszy przyrost (lub wolniejszy spadek) wynagrodzeń niż na lokalnych rynkach pracy absolwentów.

1.3. Nowe techniki prezentacji wyników. Prezentacja wskaźników w okresach kontynuowania studiów po uzyskaniu dyplomu i w okresach niestudiowania

Wśród czynników wpływających na sytuację zawodową absolwentów należy wyróżnić decyzje edukacyjne podejmowane po uzyskaniu dyplomu. Dalsze studiowanie po uzyskaniu dyplomu wpływa na funkcjonowanie absolwentów na rynku pracy, na przykład osoby studiujące mogą być mniej skłonne do podejmowania zatrudnienia, a poza tym w czasie odbywania studiów stacjonarnych nie mogą rejestrować się jako osoby bezrobotne. Uwzględnienie tego czynnika jest szczególnie istotne dla absolwentów studiów I stopnia, którzy w przeważającej większości kontynuują edukację po uzyskaniu licencjatu. Dlatego na przykład niższe wskaźniki bezrobocia wśród absolwentów studiów I stopnia nie muszą oznaczać sukcesu na rynku pracy, lecz wynikać mogą z tego, że znaczna część tych absolwentów nie weszła jeszcze *de facto* na rynek pracy.

Z powyższych względów w raportach wiele zestawień jest przedstawianych osobno dla okresów, w których badani kontynuowali naukę na innym programie studiów i okresów, w których nie studiowali.

Dla wskazania skali tego zjawiska we wstępnej części każdego raportu podawany jest procent osób, które w badanym okresie po dyplomie miały doświadczenie studiowania na innym kierunku oraz procent miesięcy po dyplomie, jaki przeciętny absolwent spędził na studiowaniu.

1.4. Wskaźniki powszechności i długotrwałości poszczególnych form zatrudnienia po dyplomie

W tegorocznej edycji systemu ELA zostały wprowadzone nowe wskaźniki dotyczące pracy według określonej formy zatrudnienia: pracy w jakiegokolwiek formie, pracy na umowę o pracę oraz samozatrudnienia. Dla każdej z tych kategorii dwa uzupełniające się wskaźniki:

- procent absolwentów, którzy w okresie po uzyskaniu dyplomu mieli doświadczenie danego typu (pracy w ogóle, pracy etatowej, samozatrudnienia),
- procent miesięcy przepracowanych w danej formie zatrudnienia przez osoby, które miały takie doświadczenie.

Pierwszy wskaźnik pokazuje jak powszechna okazała się dana forma zatrudnienia wśród absolwentów, zaś drugi – jak dużo czasu osoby podejmujące poszczególne typy aktywności spędziły w badanym okresie na ich wykonywaniu. Jednoczesne przedstawienie tych wskaźników pozwala na przykład na rozpoznanie sytuacji, w której absolwenci pewnego programu studiów podejmowali wprawdzie powszechnie zatrudnienie w określonej formie, jednak pracowali bardzo krótko.

1.5. Raporty skrócone

W tym roku dla każdego pełnego raportu został przygotowany dwustronicowy raport skrócony. Raporty skrócone zawierają jedynie podstawowe wskaźniki opisujące ekonomiczne losy absolwentów w badanym okresie. Ma to umożliwić szybkie (choć pobieżne) zorientowanie się w sytuacji ekonomicznej grupy absolwentów objętej analizą. W celu uzyskaniu dokładniejszego obrazu sytuacji należy zapoznać się z pełnym raportem. Raporty pełne zawierają szerszy zestaw wskaźników, a także wskazówki użyteczne dla właściwych interpretacji wartości wskaźników.

1.6. Udostępnienie wartości wskaźników z raportów automatycznych

Powszechne zainteresowanie badaczy i analityków wynikami udostępnianymi w ramach systemu ELA było motywem otwarcia dostępu do tych wyników w postaci wygodnej do prowadzenia dalszych analiz. W związku z tym przygotowane zostały pliki w formacie csv zawierające wartości

wskaźników prezentowanych w raportach ELA. Pliki te mają na celu umożliwienie prowadzenia analiz wyników z systemu ELA bez konieczności spisywania wyników z plików pdf.

Udostępnionych zostało 6 takich plików, osobno dla poszczególnych poziomów agregacji (program, szkoła wyższa, kraj) i roczników ukończenia studiów (2014 i 2015). Do każdego z tych plików przygotowano słownik zawierający opis jego zawartości.

2. Opis założeń i ograniczeń analiz zawartych w raportach automatycznych

Dane administracyjne jako źródło do badań

Raporty automatyczne stanowią podstawę wdrażanego w Polsce systemu monitoringu losów zawodowych absolwentów uczelni. Wykorzystanie danych administracyjnych do prowadzenia badań procesów edukacyjno-zawodowych jest praktyką sprawdzoną i stosowaną z powodzeniem w wielu krajach europejskich, m.in. w krajach skandynawskich, w Hiszpanii, Austrii, na Litwie i na Węgrzech. Polski system raportów automatycznych jest rozwiązaniem nowatorskim w skali Europy, który spotyka się z dużym uznaniem ze strony badaczy europejskich.

Głównym źródłem informacji przedstawianych w raportach są dane administracyjne pochodzące z systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz z systemu POL-on. Rozwiązanie to ma liczne zalety, ale niesie ze sobą pewne ograniczenia, których świadomość powinna towarzyszyć lekturze tych raportów.

Ograniczenia danych administracyjnych jako źródła danych w badaniach losów absolwentów

- Podstawowym źródłem ograniczeń zawartości informacyjnej rejestrów administracyjnych jest oczywisty fakt, że służą one celom administracyjnym, na użytek instytucji nimi zarządzających. Ich zawartość i struktura przystosowane są zatem do zadań administracyjnych, nie zaś do celów badawczych.
- Przy prowadzeniu badań bazujących na informacjach pochodzących z rejestrów administracyjnych konieczne jest ograniczenie zakresu analiz do zawartości rejestru. Uniemożliwia to na przykład uwzględnienie w analizach opinii absolwentów i ich pracodawców, gdyż takie informacje nie są gromadzone w rejestrach administracyjnych. Dlatego badanie opinii np. poziomu zadowolenia absolwentów z odbytych studiów, czy z sytuacji zawodowej musi być podjęte innymi środkami – poprzez ośrodki demoskopijne, czy same uczelnie.

- Kolejne ograniczenie związane jest z zakresem zbieranych przez ZUS danych odnośnie zatrudnienia. W zbiorach ZUS nie są rejestrowane umowy o dzieło oraz umowy zlecenia podpisywane ze studentami (z wyjątkiem umów o dzieło i umów zleceń zawieranych z pracodawcą zatrudniającym daną osobę na umowę o pracę), umowy podpisywane za granicą oraz praca bez formalnej umowy. Osoby ubezpieczone w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) również mogą być nieobecne w rejestrach ZUS. Rozróżnienie tych przypadków na podstawie dostępnych danych jest niemożliwe. Przy interpretacji wyników należy dlatego brać pod uwagę, jak duża część absolwentów objętych raportem figuruje w rejestrach ZUS. Ponadto na podstawie informacji z ZUS nie da się ustalić wysokości zarobków tzw. osób samozatrudnionych, ponieważ wysokość odprowadzanych przez te osoby składek jest niezależna od dochodów firmy. Informacje o dochodach z działalności gospodarczej gromadzone są w rejestrach urzędów skarbowych.
- W systemie POL-on nie są gromadzone informacje o uzyskiwanych ocenach, w tym o ocenie na dyplomie. Siłą rzeczy nie można było uwzględnić tej informacji w raportach.

Zalety wykorzystania danych administracyjnych do badań losów absolwentów

- Pomimo tych zastrzeżeń korzystanie z danych administracyjnych przy prowadzeniu analiz na temat losów zawodowych absolwentów uczelni ma szereg zalet. Przede wszystkim na podstawie tych informacji skonstruowano **rzetelne wskaźniki sukcesu na rynku pracy**, pozwalające na porównywanie sytuacji absolwentów różnych kierunków w różnych okresach objętych badaniem. Nie było to dotychczas możliwe w sytuacji prowadzenia badań losów absolwentów przy wykorzystaniu badań opinii.
- Dane administracyjne nie są obarczone skrzywieniami wynikającymi z niedoskonałości pamięci respondentów, skłonności do zaokrąglenia, czy koloryzowania rzeczywistości.
- Wskaźniki konstruowane na podstawie ściśle sformułowanych definicji administracyjnych są precyzyjnie interpretowalne i odporne na spekulatywne interpretacje.
- Oparcie analiz na informacjach pochodzących z rejestrów administracyjnych sprawia, że nie jest konieczne podejmowanie kontaktów badawczych z absolwentami. Pozwala to na znaczne obniżenie kosztów ogólnopolskiego badania oraz zmniejszenie jego uciążliwości dla badanych.
- Z wyjątkiem części absolwentów uczelni wojskowych badaniem objęta została cała populacja absolwentów. Byłoby to praktycznie niemożliwe przy wykorzystaniu innej metody badawczej. W badaniach populacyjnych do zera zredukowany jest błąd statystyczny występujący przy losowym doborze badanych.
- Dzięki wykorzystaniu w monitoringu losów absolwentów informacji obecnych w rejestrach ZUS, w których rejestrowane są miesięczne składki ubezpieczonych, możliwe są analizy dynamiki procesów zachodzących na rynku pracy.

Zasady ochrony danych osobowych w badaniach losów absolwentów

Warto szczególnie podkreślić, że zastosowane procedury przewidziane w ustawie regulującej monitorowanie losów absolwentów uczelni na podstawie danych administracyjnych ZUS i POL-on gwarantują zachowanie pełnej anonimowości osób objętych badaniem. W analizowanym zbiorze brak jakichkolwiek danych osobowych, zaś absolwenci są odróżniani na podstawie losowego numeru nie dającego możliwości identyfikacji osób. Dzięki brakowi konieczności kontaktów z absolwentami w celu przeprowadzenia monitoringu nie narusza się prywatności badanych.

Dodatkowo, w trosce o ochronę danych osobowych badanych przy generowaniu raportów automatycznych przyjęto dwie zasady ograniczające prezentację wyników dla zbyt małych zbiorowości (np. absolwentów poszczególnych kierunków, czy uczelni). Po pierwsze, zgodnie z zapisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, raporty dla zbiorowości liczących mniej niż 10 osób nie są generowane. Po drugie, dla podzbiorowości liczących mniej niż 3 osoby nie są prezentowane wyniki. Dla zbiorowości mniejszych niż 3-osobowych wartości wskaźników są zastępowane myślnikami. Wykresy zaś są generowane tylko wtedy, gdy wszystkie opisywane przez nie zbiorowości liczą co najmniej 3 osoby. **Dzięki temu rozwiązaniu nie jest możliwe powiązanie wartości wskaźników z osobami objętymi badaniem.**

Specyfika automatycznych raportów na temat losów absolwentów

Raporty dotyczące ekonomicznych aspektów losów absolwentów uczelni udostępniane w ramach systemu monitoringu są generowane automatycznie przy użyciu dedykowanego oprogramowania. Ich celem jest jak najszersze udostępnienie opinii publicznej (w tym w szczególności przedstawicielom uczelni, absolwentom, studentom oraz kandydatom na studia) względnie prostej i zrozumiałej informacji na temat sytuacji absolwentów różnych kierunków na rynku pracy. Sposób prezentacji wyników ma pozwalać na porównywanie dostarczonych wyników między kierunkami, czy uczelniami.

Raporty są generowane według jednolitych wzorców. Aby ułatwić lekturę udostępnianych wyników, raporty zawierają proste, łatwo zrozumiałe wskaźniki opatrzone komentarzami zawierającymi niezbędne interpretacje i podkreślające ograniczenia wnioskowania. Celem tych raportów nie jest kompletna, pogłębiona analiza losów absolwentów wybranych kierunków na rynku pracy lecz umożliwienie zapoznania się z najważniejszymi wskaźnikami charakteryzującymi ekonomiczne aspekty losów absolwentów.

Konieczność uwzględnienia sytuacji na lokalnym rynku pracy

Sytuacja zawodowa absolwentów zależy od wielu czynników – nie tylko od jakości kształcenia na studiach, ale również m.in. od kondycji lokalnego rynku pracy, czy sytuacji gospodarczej kraju. Dlatego przy prezentacji wskaźników dla absolwentów konieczne jest uwzględnienie informacji na

temat sytuacji w ich powiatach zamieszkania. Do tego celu wykorzystywane są dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny. Pozwoliły one na zestawienie wartości wskaźników charakteryzujących sytuację absolwentów z lokalnym tłem oraz skonstruowanie łatwo interpretowalnych wskaźników względnych, których definicje są przedstawione w dalszej części. Zestawienie to pozwala na lepszą ocenę jakości funkcjonowania absolwentów w kontekście lokalnych rynków pracy.

W tegorocznej edycji monitoringu zawodowych losów absolwentów postać udostępnianych z rejestrów danych na temat miejsca zamieszkania (3 pierwsze cyfry kodu pocztowego) nie pozwala niekiedy na jednoznaczne wskazanie powiatu zamieszkania absolwenta¹. W rezultacie przyjętego rozwiązania w większości przypadków możliwe było ustalenie powiatu zamieszkania, zaś w pozostałych przypadkach odtworzono obszar zamieszkania, obejmujący kilka pobliskich powiatów.

Specyfika sytuacji absolwentów wchodzących na rynek pracy

Należy pamiętać, że w pierwszym okresie po uzyskaniu dyplomu absolwenci często dopiero rozpoczynają swoją aktywność na rynku pracy. Może się to przekładać na niekorzystne wartości wskaźników charakteryzujących ich sytuację zawodową. W konsekwencji wystąpienie takich wartości wskaźników niekoniecznie musi oznaczać porażkę absolwentów objętych badaniem na rynku pracy. Z jednej strony można się spodziewać, że absolwenci, będąc na początku swojej ścieżki zawodowej, z zasady nie będą lepiej radzić sobie na rynku pracy od ogółu mieszkańców w ich powiatach, z drugiej – że ich sytuacja zawodowa będzie się poprawiać szybciej niż lokalnego otoczenia. W konsekwencji, wartość względnego wskaźnika zarobków w pierwszym roku po uzyskaniu dyplomu jest zwykle mniejsza od 1, jednak wartość tego wskaźnika wzrasta w czasie.

3. Opis struktury raportów

W ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu losów absolwentów uczelni tworzone są trzy typy raportów automatycznych odpowiadające trzem poziomom analizy:

- a. program studiów,
- b. szkoła wyższa,
- c. Polska.

Podstawowym typem raportu w omawianym systemie jest raport na poziomie programu studiów. Dostarczenie opinii publicznej informacji na temat losów zawodowych absolwentów poszczególnych programów studiów jest zasadniczym celem przedsięwzięcia. Raporty na poziomie szkół wyższych i całego kraju stanowią jedynie uzupełnienie informacji charakteryzujących

¹ Jest to konsekwencja obecnych regulacji zawartych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym.

poszczególne kierunki studiów. Powinny być traktowane głównie jako tło zjawisk ilustrowanych w raportach na najniższym poziomie agregacji.

W przypadku szkół wyższych grono ich absolwentów z zasady złożone jest z osób, które ukończyły różniące się między sobą kierunki (wyjątek stanowią jedynie wąsko wyspecjalizowane uczelnie), a przez to funkcjonują na często bardzo odmiennych rynkach pracy. Na przykład poloniści i informatycy rzadko ubiegają się o te same stanowiska, nawet jeśli kończyli tę samą uczelnię. **Dlatego konieczne jest zachowanie znacznej ostrożności podczas łącznej analizy absolwentów wszystkich kierunków danej uczelni.** Z tego powodu w raportach na poziomie szkół wyższych pominięto prezentację części wyników, które są dostępne na poziomie poszczególnych programów studiów.

Z tych samych powodów trudno bez zastrzeżeń posługiwać się kategorią analityczną „absolwent polskiej uczelni”. Podczas wyciągania wniosków dotyczących ogółu absolwentów szkół wyższych również należy zachować znaczną ostrożność. **Przy konstrukcji raportów na poziomie ogólnopolskim pozostawiono wszystkie wskaźniki wykorzystywane w raportach na poziomie programów studiów** w celu stworzenia ogólnego obrazu sytuacji absolwenta na polskim rynku pracy. Pozwoli to z jednej strony na lepsze przedstawienie tła podczas prezentacji wyników na poziomie programów studiów, z drugiej zaś umożliwi zestawienie z ogólnopolskimi wskaźnikami gospodarczymi.

Wszystkie typy raportów są generowane osobno dla studiów poszczególnych stopni (poziomów), czyli osobno dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów jednolitych magisterskich.

Opis struktury raportu dla programu (kierunku) studiów

Wstępna część raportu zawiera informację, jakiej grupy absolwentów raport dotyczy (nazwę kierunku oraz szkoły wyższej) wraz z poziomem i rokiem ukończenia studiów. Zawiera ogólne wskazówki dotyczące interpretacji raportu oraz informację o liczbie absolwentów, których dotyczy analiza, i jaka część z nich figuruje w rejestrach ZUS.

Ponadto, sekcja ta zawiera informację o tym, jaka część absolwentów studiowała na innym programie studiów po uzyskaniu dyplomu oraz o tym, jaką część okresu po dyplomie przeciętny absolwent spędził studiując. Do tych kategorii odwołują się zestawienia umieszczone w dalszych sekcjach raportu.

Pierwsza część raportu zawiera informacje na temat *czasu poszukiwania pracy* przez absolwentów objętych monitoringiem. Osobno prezentowane są informacje charakteryzujące czas poszukiwania *jakiegokolwiek pracy* oraz charakteryzujące czas poszukiwania *pracy na umowę o pracę*.

Informacje o średnim czasie poszukiwania pracy uzupełnia nieco bardziej szczegółowa informacja o czasie poszukiwania pracy w pięciu równolicznych grupach począwszy od osób najkrócej

szukających pracy, kończąc na tych, które szukały pracy najdłużej. W przypadku, gdy zdecydowana większość osób szukała pracy tyle samo czasu, podawana jest informacja o procencie tych osób.

Ostatnia podsekcja tej części generowana jest warunkowo, jedynie dla programów studiów, które szczególnie ukierunkowane są na przygotowanie do pracy w służbach mundurowych.

Podsekcja ta zawiera informacje o procencie absolwentów danego kierunku, którzy w okresie objętym badaniem mieli doświadczenie pracy w służbach mundurowych oraz średnią i medianę czasu poszukiwania pracy w tych służbach.

Druga część raportu zawiera informacje na temat *stabilności pracy* absolwentów objętych monitoringiem, w tym:

Bezrobocie

- Procent osób, które choć raz w okresie objętym monitoringiem miały doświadczenie bycia bezrobotnym.

Informacja ta przedstawiana jest łącznie dla całego okresu objętego badaniem oraz w kolejnych latach po uzyskaniu dyplomu (w tej edycji badania dla rocznika 2014 podawane są informacje dla pierwszych dwóch lat, zaś dla rocznika 2015 – tylko dla pierwszego roku).

- Ryzyko bezrobocia, czyli średni procent miesięcy w okresie objętym badaniem, w których absolwenci byli zarejestrowani jako bezrobotni.

Wskaźnik ryzyka bezrobocia wyliczany jest dla całego badanego okresu oraz dla kolejnych lat po uzyskaniu dyplomu, zarówno w całych tych okresach, jak i w tych miesiącach, w których badani nie studiowali (ponieważ osoby studiujące na studiach stacjonarnych nie mogą rejestrować się jako osoby bezrobotne). Wskaźniki te zestawione są z informacją na temat stopy bezrobocia w Polsce w latach kalendarzowych objętych monitoringiem. Informację tę uzupełnia względny wskaźnik bezrobocia (WWB) pokazujący ryzyko bezrobocia absolwenta w stosunku do stopy bezrobocia w jego powiecie zamieszkania. Wskaźnik ten wyliczany jest dla wszystkich okresów, dla których wyliczane jest ryzyko bezrobocia.

Informacje na temat bezrobocia kończy wykres ilustrujący miesięczną dynamikę względnego wskaźnika bezrobocia w kolejnych miesiącach po dyplomie.

Doświadczenie pracy

- Procent absolwentów, którzy po uzyskaniu dyplomu mieli doświadczenie: jakiegokolwiek pracy, pracy na umowę o pracę, samozatrudnienia.

Wskaźniki te prezentowane są dla całego badanego okresu i kolejnych lat po uzyskaniu dyplomu, osobno dla okresów, gdy absolwenci kontynuowali studia i okresów, gdy nie studiowali.

Procent przepracowanych miesięcy

- Procent miesięcy po uzyskaniu dyplomu, w których absolwenci mieli: jakąkolwiek pracę, pracę na umowę o pracę, samozatrudnienie.

Wskaźniki te prezentowane są dla całego badanego okresu i kolejnych lat po uzyskaniu dyplomu, osobno dla okresów, gdy absolwenci kontynuowali studia i okresów, gdy nie studiowali.

Liczba pracodawców

- Średnia miesięczna liczba równoczesnych pracodawców.

Informacja ta podawana jest zarówno w postaci średniej miesięcznej liczby pracodawców dających zatrudnienie na umowę o pracę, jak i w postaci bardziej szczegółowej informacji o miesięcznej liczbie pracodawców w pięciu równolicznych grupach począwszy od osób, które miały najmniej pracodawców, kończąc na tych, które miały ich najwięcej. W przypadku, gdy zdecydowana większość osób miała tę samą miesięczną liczbę pracodawców, podawana jest informacja o procencie tych osób.

- Liczba przypadków zakończenia pracy etatowej.

Informacja ta uzupełnia opisany wyżej wskaźnik liczby pracodawców. Podawana jest zarówno w postaci średniej rocznej liczby przypadków zakończenia zatrudnienia na umowę o pracę, jak i w postaci bardziej szczegółowej informacji o rocznej liczbie przypadków zakończenia zatrudnienia na umowę o pracę w pięciu równolicznych grupach począwszy od osób, które najmniej razy zakończyły pracę u swojego pracodawcy, kończąc na tych, które miały takich przypadków najwięcej. W sytuacji, gdy pewna liczba przypadków zakończenia umów o pracę zdarzyła się zdecydowanej większości osób, podawana jest informacja o procencie takich osób.

Trzecia część raportu zawiera informacje na temat *wynagrodzenia uzyskiwanego przez absolwentów objętych monitoringiem*.

Prosta informacja o średnim wynagrodzeniu może być myląca, gdyż nie oddaje całej złożoności zjawiska i może prowadzić do niewłaściwych interpretacji. Dlatego ta część raportu jest najbardziej rozbudowana i obok prostych wskaźników zawiera bardziej szczegółowe prezentacje.

Osobno prezentowane są informacje na temat wynagrodzeń *ze wszystkich form zatrudnienia oraz z zatrudnienia na umowę o pracę*.

W raporcie nie są prezentowane informacje na temat zarobków wynikających z samozatrudnienia absolwentów ze względu na brak tych danych w rejestrach ZUS. W tej części raportu umieszczona jest jedynie informacja o procencie osób samozatrudnionych.

Średnie i mediany miesięcznych wynagrodzeń absolwentów *ze wszystkich form zatrudnienia* podawane są dla całego badanego okresu i kolejnych lat po uzyskaniu dyplomu, osobno dla

okresów, gdy absolwenci kontynuowali studia i okresów, gdy nie studiowali. Wyniki te są zestawione z informacją na temat średnich miesięcznych wynagrodzeń w Polsce w kolejnych latach kalendarzowych objętych monitoringiem.

Informacja na temat zarobków *ze wszystkich form zatrudnienia* podawana jest również w postaci bardziej szczegółowej – w podziale na pięć równolicznych grup począwszy od osób, które zarabiały najmniej, kończąc na tych, które zarabiały najwięcej.

Informacje o wynagrodzeniach *z tytułu umów o pracę* przedstawione są w postaci średniej i mediany uzupełnionych bardziej szczegółową informacją – w podziale na pięć równolicznych grup począwszy od osób, które z tytułu umowy o pracę zarabiały najmniej, kończąc na tych, które zarabiały najwięcej.

Informacje te są również przedstawione w postaci histogramu. W sytuacji, gdy którakolwiek z kolumn wykresu miałyby reprezentować mniej niż 3 osoby, wówczas wykres nie jest generowany. Jest to realizacja jednej z przyjętych w raportach reguł ochrony prywatności badanych.

Informacje o wysokości zarobków kończy informacja o względnym wskaźniku zarobków (WWZ) pokazującym poziom zarobków absolwenta w stosunku do zarobków w jego powiecie zamieszkania.

Wskaźnik ten podawany jest dla całego badanego okresu i kolejnych lat po uzyskaniu dyplomu oraz osobno dla okresów, gdy absolwenci kontynuowali studia i okresów, gdy nie studiowali.

Ponadto przedstawiony jest wykres ilustrujący miesięczną dynamikę względnego wskaźnika zarobków w kolejnych miesiącach po dyplomie.

Czwarta część raportu zawiera wybrane informacje o strukturze społeczno-demograficznej badanej zbiorowości.

W trzech tabelach przedstawione są informacje o liczebnościach poszczególnych kategorii według wielkości miejscowości zamieszkania oraz odległości miejsca zamieszkania od miejsca ukończenia studiów.

Piąta część raportu zawiera informacje o wybranych wskaźnikach sytuacji absolwentów na rynku pracy przedstawione w podzbiorowościach wyróżnionych ze względu na wybrane cechy społeczno-demograficzne.

Informacje o absolwentach danego kierunku bądź uczelni są przedstawiane w raportach w podziale według wielkości miejscowości zamieszkania oraz odległości miejsca zamieszkania od miejsca ukończenia studiów. W dwóch tabelach przedstawione są wartości wybranych wskaźników dla poszczególnych podgrup.

Opis struktury raportów dla uczelni

Wstęp i pierwsza część raportu (czas poszukiwania pracy) na poziomie uczelni nie różni się od analogicznych części raportu na poziomie programu studiów.

W drugiej części raportu (stabilność pracy) na poziomie uczelni pominięto wskaźniki charakteryzujące liczbę pracodawców oraz liczbę przypadków zakończenia pracy na umowę o pracę. Strategie podejmowane przez absolwentów oraz ich sytuacja na rynku pracy są silnie zróżnicowane ze względu na ukończony kierunek studiów. Dlatego łączna analiza tych cech wśród wszystkich absolwentów szkoły wyższej może nie opisywać adekwatnie sytuacji absolwentów.

Trzecia część raportu (wynagrodzenie) na poziomie uczelni nie różni się od analogicznej części raportu na poziomie programu studiów.

Części raportu przedstawiające **strukturę społeczno-demograficzną absolwentów oraz wybrane wskaźniki przedstawione ze względu na cechy społeczno-demograficzne** na poziomie uczelni zostały pominięte. Cechy te mogą być silnie powiązane z ukończonym kierunkiem studiów, co mogłoby doprowadzić do prezentacji zależności pozornych.

W czwartej części raportu na poziomie uczelni przedstawione są podstawowe wskaźniki charakteryzujące absolwentów danej uczelni należących do grup wyróżnionych ze względu na kierunek (program), obszar i dziedzinę studiów w ostatnim roku objętym badaniem. Oznacza to, że dla rocznika 2014 podawana jest informacja charakteryzująca drugi rok po uzyskaniu dyplomu, zaś dla rocznika 2015 – pierwszy rok po dyplomie.

Pierwsza sekcja części czwartej zawiera tabelaryczne zestawienie kierunków studiów przedstawionych według jednostek dydaktycznych, zawierające informację o liczbie absolwentów poszczególnych kierunków, procencie absolwentów figurujących w rejestrach ZUS oraz wartości względnych wskaźników bezrobocia i zarobków.

Druga sekcja części czwartej zawiera informacje o względnych wskaźnikach bezrobocia i zarobków absolwentów danej uczelni w podziale na *obszary kształcenia*. Informacje te przedstawione są na wykresie, którego współrzędne reprezentują wartości tych wskaźników. Dokładne wartości wskaźników wraz z informacjami o liczebnościach poszczególnych grup można odczytać z tabeli zamieszczonej pod wykresem.

Wykres, dzięki syntetycznemu ujęciu prezentowanej problematyki, ułatwi porównanie sytuacji zawodowej absolwentów poszczególnych obszarów studiów.

O lepszej sytuacji absolwentów świadczą niższe wartości wskaźnika bezrobocia i wyższe wartości wskaźnika zarobków. Punkty reprezentujące grupy o takich cechach znajdują się bliżej lewego górnego rogu wykresu, zaś punkty reprezentujące grupy o wyższym względnym bezrobociu i niższych względnych zarobkach znajdują się bliżej prawego dolnego rogu wykresu.

Trzecia sekcja części czwartej zawiera informacje o względnych wskaźnikach bezrobocia i zarobków absolwentów danej uczelni w podziale na *dziedziny kształcenia*. Sposób prezentacji wyników jest analogiczny jak w poprzedniej sekcji.

Opis struktury raportów dla Polski

Wstęp, druga, trzecia, czwarta i piąta część raportu na poziomie ogólnopolskim nie różni się od analogicznych części raportu na poziomie programu studiów.

W pierwszej części raportu na poziomie ogólnopolskim pomija się sekcję dotyczącą czasu poszukiwania pracy w służbach mundurowych. Sekcja ta jest prezentowana wyłącznie dla programów studiów oraz szkół wyższych ukierunkowanych na przygotowanie do pracy w służbach mundurowych. Opisywaniu czasu poszukiwania pracy w służbach mundurowych przez wszystkich absolwentów w Polsce miałyby się z celem.

W szóstej części raportu na poziomie ogólnopolskim przedstawione są podstawowe wskaźniki charakteryzujące absolwentów należących do grup wyróżnionych ze względu na ukończoną szkołę wyższą oraz obszar i dziedzinę studiów w ostatnim roku objętym badaniem. Oznacza to, że dla rocznika 2014 podawana jest informacja charakteryzująca drugi rok po uzyskaniu dyplomu, zaś dla rocznika 2015 – pierwszy rok po dyplomie.

Pierwsza sekcja części szóstej zawiera tabelaryczne zestawienie szkół wyższych zawierające informację o liczbie absolwentów, procencie absolwentów figurujących w rejestrach ZUS oraz wartości względnych wskaźników bezrobocia i zarobków.

Druga i trzecia sekcja części szóstej zawierają informacje analogiczne do drugiej i trzeciej sekcji czwartej części raportu na poziomie uczelni, tzn. informacje o względnych wskaźnikach bezrobocia i zarobków absolwentów w podziale na *obszary* i *dziedziny kształcenia* przedstawione w postaci wykresów i tabel.

4. Charakterystyka wskaźników wykorzystywanych w raportach automatycznych

Poniżej przedstawione są opisy wskaźników wykorzystywanych w raportach automatycznych. Część wskaźników, ze względu na złożoność konstrukcji i nieoczywiste własności, została opisana bardziej szczegółowo. W tych przypadkach, poza opisem konstrukcji wskaźników przedstawione są przykłady ułatwiające interpretację wartości przyjmowanych przez wskaźniki.

Szczególne uwagi należy zwrócić na dwa pojęcia wykorzystywane w opisach konstrukcji wskaźników: zatrudnienie na umowę o pracę oraz zatrudnienie w służbach mundurowych. Na podstawie kodów ZUS przyjęto następujące założenia.

Jako osoby **zatrudnione na umowę o pracę** uznano osoby posiadające co najmniej jeden z poniższych tytułów ubezpieczenia, niezależnie od wymiaru zatrudnienia:

- pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu,
- pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i z mocy przepisów szczególnych niepodlegający ubezpieczeniu zdrowotnemu,
- pracownik młodociany,
- pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, opłacający składki na własne ubezpieczenia w przypadku określonym w art. 109 rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie,
- pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i z mocy przepisów szczególnych niepodlegający ubezpieczeniu zdrowotnemu, uprawniony przez pracodawcę zagranicznego nie mającego siedziby w Polsce, do opłacania składek na własne ubezpieczenia,
- osoba wykonująca pracę nakładczą,
- poseł lub senator pobierający uposażenie,
- duchowny, nieprowadzący pozarolniczej działalności gospodarczej, opłacający składkę od minimalnej podstawy wymiaru,
- duchowny, nieprowadzący pozarolniczej działalności gospodarczej, opłacający składkę od zadeklarowanej nadwyżki ponad minimalną podstawę wymiaru,
- duchowny, nieprowadzący pozarolniczej działalności gospodarczej, będący członkiem zakonu kontemplacyjno-klauzurowego lub misjonarzem, opłacający składkę od minimalnej podstawy wymiaru,
- funkcjonariusz w służbie kandydackiej oraz kandydat na żołnierza zawodowego,
- żołnierz zawodowy,
- funkcjonariusz Policji,
- funkcjonariusz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
- funkcjonariusz Straży Granicznej,
- funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej,
- funkcjonariusz Służby Celnej,
- funkcjonariusz Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego albo Biura Ochrony Rządu,
- funkcjonariusz Służby Więziennej,
- osoba przebywająca na urlopie wychowawczym,
- osoba pobierająca zasiłek macierzyński,

- osoba sprawująca osobistą opiekę nad dzieckiem, która bezpośrednio przed sprawowaniem opieki podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jako osoba duchowna,
- matka na macierzyńskim - kod specjalny, tylko dla płatnika będącego ZUS-em,
- matka na wychowawczym - kod specjalny, tylko dla płatnika będącego ZUS-em,
- osoba, która na podstawie odrębnych przepisów lub układów zbiorowych pracy pobiera świadczenia socjalne wypłacane w czasie urlopu innego niż kolejowy,
- sędzia,
- prokurator, ławnik sądowy, aplikant Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
- członek rady nadzorczej podlegający z tego tytułu wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu,
- członek rady nadzorczej, podlegający z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu,
- członek rady nadzorczej, podlegający z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, nie podlegający ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Jako osoby **zatrudnione w służbach mundurowych** uznano osoby posiadające co najmniej jeden z poniższych tytułów ubezpieczenia, niezależnie od wymiaru zatrudnienia:

- funkcjonariusz w służbie kandydackiej oraz kandydat na żołnierza zawodowego,
- żołnierz zawodowy,
- funkcjonariusz Policji,
- funkcjonariusz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
- funkcjonariusz Straży Granicznej,
- funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej,
- funkcjonariusz Służby Celnej,
- funkcjonariusz Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego albo Biura Ochrony Rządu,
- funkcjonariusz Służby Więziennej,
- osoba w stanie spoczynku pobierająca uposażenie.

Liczba i procent absolwentów występujących w rejestrach ZUS

Przy interpretacji wyników należy brać pod uwagę, jak duża część absolwentów objętych raportem figuruje w rejestrach ZUS. Przyczyny nieobecności w rejestrach ZUS mogą być rozmaite. Przykładowo, osoby takie mogły:

- nie podjąć jeszcze aktywności na rynku pracy,
- pracować wyłącznie w formach nie rejestrowanych w ZUS (np. umowy o dzieło),
- pracować wyłącznie za granicą,
- podlegać ubezpieczeniu w KRUS.

Jednakże wszystkie osoby zarejestrowane jako bezrobotne, wszystkie osoby zatrudnione na umowę o pracę oraz wszystkie osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą występują w rejestrach ZUS. Dlatego, nawet w razie nieobecności części absolwentów w rejestrach ZUS, prezentowany system monitoringu umożliwi wyznaczenie wskaźników opisujących w całej zbiorowości objętej badaniem takie zjawiska jak rejestrowane bezrobocie, zatrudnienie na umowę o pracę oraz samozatrudnienie.

Procent absolwentów, którzy mieli doświadczenie studiowania po uzyskaniu dyplomu

Wskaźnik informuje o **skali** zjawiska kontynuowania studiów przez absolwentów po uzyskaniu dyplomu – jakiej części osób dotyczy to zjawisko. Uwzględnione są zarówno przypadki kontynuowania studiów rozpoczętych przed uzyskaniem dyplomu, jak i studiów podjętych po dyplomie.

Procent miesięcy po uzyskaniu dyplomu, w których przeciętny absolwent studiował na innych programach studiów

Wskaźnik uzupełnia informacje niesione przez procent absolwentów o doświadczeniu studiowania po dyplomie. Informuje o **intensywności** zjawiska kontynuowania studiów przez absolwentów po uzyskaniu dyplomu – jakiej części miesięcy dotyczy to zjawisko.

Uwzględnienie doświadczenia studiowania po dyplomie w opisie aktywności zawodowej absolwentów jest ważne ze względu na to, że studiowanie wpływa na funkcjonowanie absolwentów na rynku pracy.

Czas poszukiwania pracy

Dla każdego absolwenta, który pracował po uzyskaniu dyplomu, ustalana jest **liczba miesięcy** pomiędzy miesiącem uzyskania dyplomu a miesiącem podjęcia pierwszej pracy po dyplomie. Osoby, które nie podjęły pracy po dyplomie są pomijane przy wyznaczaniu wskaźnika.

Wskaźnik przyjmuje wartość równa zero wyłącznie w przypadku, gdy absolwent pracował w miesiącu uzyskania dyplomu i nie utracił tego zatrudnienia w następnym miesiącu.

Czas poszukiwania pracy na umowę o pracę

Dla każdego absolwenta, który pracował na umowę o pracę po uzyskaniu dyplomu, ustalana jest **liczba miesięcy** pomiędzy miesiącem uzyskania dyplomu a miesiącem podjęcia pierwszej pracy na umowę o pracę po dyplomie. Osoby, które nie podjęły pracy na umowę o pracę po dyplomie są pomijane przy wyznaczaniu wartości wskaźnika.

Wskaźnik przyjmuje wartość równa zero wyłącznie w przypadku, gdy absolwent pracował na umowę o pracę w miesiącu uzyskania dyplomu i nie utracił tego zatrudnienia w następnym miesiącu.

Procent osób zatrudnionych w służbach mundurowych

Wskaźnik ten informuje, jaki procent absolwentów ze zbiorowości objętej badaniem był kiedykolwiek w badanym okresie zatrudniony w służbach mundurowych.

Czas poszukiwania pracy w służbach mundurowych

Dla każdego absolwenta, który pracował w służbach mundurowych po uzyskaniu dyplomu, ustalana jest **liczba miesięcy** pomiędzy miesiącem uzyskania dyplomu a miesiącem podjęcia pierwszej pracy w służbach mundurowych po dyplomie. Osoby, które nie podjęły pracy w służbach mundurowych po dyplomie są pomijane przy wyznaczaniu wskaźnika.

Wskaźnik przyjmuje wartość równa zero wyłącznie w przypadku, gdy absolwent pracował w służbach mundurowych w miesiącu uzyskania dyplomu i nie utracił tego zatrudnienia w następnym miesiącu.

Procent absolwentów, którzy mieli doświadczenie bycia bezrobotnym

Wskaźnik ten informuje, jaki procent absolwentów ze zbiorowości objętej badaniem był kiedykolwiek w badanym okresie zarejestrowany jako bezrobotni, nawet jeśli byli zarejestrowani przez bardzo krótki czas. Nie należy tego wskaźnika mylić z ryzykiem bezrobocia ani ze stopą bezrobocia wśród absolwentów.

Ryzyko bezrobocia

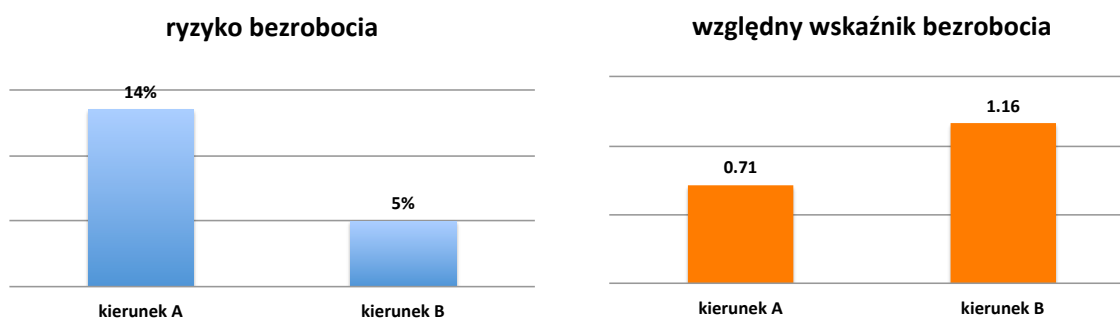
Jest to średni procent miesięcy po miesiącu uzyskania dyplomu, w których absolwenci byli zarejestrowani jako bezrobotni.

Dla każdego absolwenta wyznacza się procent miesięcy po miesiącu uzyskania dyplomu, w których był zarejestrowany jako bezrobotny. W celu ustalenia ryzyka bezrobocia dla grupy absolwentów, np. absolwentów określonego kierunku studiów, wyznacza się średnią wartość indywidualnych procentów miesięcy bycia bezrobotnym.

Względny wskaźnik bezrobocia (WWB)

Dla każdego absolwenta wyznacza się proporcję indywidualnego ryzyka bezrobocia do średniej stopy rejestrowanego bezrobocia w jego powiatach zamieszkania w okresie objętym badaniem. Wartość wskaźnika prezentowanego w raporcie jest równa średniej tych proporcji.

Wskaźnik ten posiada bardzo intuicyjną interpretację. Wartości poniżej 1 oznaczają, że przeciętnie ryzyko bezrobocia wśród absolwentów jest *niższe* niż stopa bezrobocia w ich powiatach zamieszkania, zaś wartości powyżej 1 oznaczają, że przeciętnie ryzyko bezrobocia wśród absolwentów jest *wyższe* niż stopa bezrobocia w ich powiatach zamieszkania. Wartość interpretacyjną względnego wskaźnika bezrobocia dobrze ilustruje poniższy przykład.

Wykresy pokazują całkowicie przeciwne wskazania wskaźników względnych i bezwzględnych charakteryzujących ryzyko bezrobocia wśród absolwentów kierunków A i B uczelni znajdujących się w bardzo różniących się regionach. Mimo, że absolwenci kierunku B rzadziej bywają bezrobotni niż absolwenci kierunku A, to względne ryzyko bezrobocia absolwentów kierunku B jest większe niż względne ryzyko bezrobocia wśród absolwentów kierunku A. Absolwenci kierunku A muszą radzić sobie na trudniejszym rynku pracy. Dlatego można powiedzieć, że, biorąc pod uwagę lokalny rynek pracy, radzą sobie lepiej niż absolwenci kierunku B.

Procent absolwentów, którzy mieli doświadczenie jakiegokolwiek pracy

Wskaźnik ten informuje, za jaką część absolwentów w badanym okresie wpłynęła jakakolwiek składka z tytułu pracy.

Procent absolwentów, którzy mieli doświadczenie pracy na umowę o pracę

Wskaźnik ten informuje, za jaką część absolwentów w badanym okresie wpłynęła jakakolwiek składka z tytułu pracy na umowę o pracę.

Procent absolwentów, którzy mieli doświadczenie samozatrudnienia

Wskaźnik ten informuje, za jaką część absolwentów w badanym okresie wpłynęła jakakolwiek składka z tytułu samozatrudnienia.

Procent miesięcy przepracowanych w jakiegokolwiek formie

Jest to średni procent przepracowanych miesięcy wśród absolwentów, którzy mieli w badanym okresie doświadczenie jakiegokolwiek pracy. Wskaźnik ten informuje o długości trwania pracy.

Procent miesięcy przepracowanych na umowę o pracę

Jest to średni procent przepracowanych na umowę o pracę miesięcy wśród absolwentów, którzy mieli w badanym okresie doświadczenie pracy na umowę o pracę. Wskaźnik ten informuje o długości trwania pracy na umowę o pracę.

Procent miesięcy przepracowanych w ramach samozatrudnienia

Jest to średni procent miesięcy przepracowanych w ramach samozatrudnienia wśród absolwentów, którzy mieli w badanym okresie doświadczenie samozatrudnienia. Wskaźnik ten informuje o długości trwania samozatrudnienia.

Średnia miesięczna liczba równoczesnych pracodawców

Dla każdego absolwenta wyznaczana jest średnia miesięczna liczba podmiotów, od których absolwent uzyskał zapłatę za wykonaną pracę na umowę o pracę w miesiącach, w których był zatrudniony na umowę o pracę w badanym okresie. Wartość wskaźnika prezentowanego w raporcie jest równa średniej tych wartości (z pominięciem tych absolwentów, którzy w badanym okresie w ogóle nie mieli zatrudnienia na umowę o pracę).

Przy interpretacji wartości tego wskaźnika należy pamiętać, że duża miesięczna liczba pracodawców nie wskazuje jednoznacznie na korzystną lub niekorzystną sytuację absolwenta, gdyż może być rezultatem sytuacji zarówno korzystnych (świadoma strategia absolwenta, wysokie zapotrzebowanie na rynku pracy na tego typu pracowników), neutralnych (specyfika niektórych zawodów), niekorzystnych (konieczność uzupełnienia zbyt niskich zarobków).

Liczba przypadków zakończenia pracy etatowej

Dla każdego absolwenta wyznaczana jest średnia roczna liczba przypadków zakończenia pracy na umowę o pracę w badanym okresie. Wartość wskaźnika prezentowanego w raporcie jest równa średniej tych wartości (z pominięciem tych absolwentów, którzy w badanym okresie w ogóle nie mieli zatrudnienia na umowę o pracę).

Duża liczba przypadków zakończenia pracy nie wskazuje jednoznacznie na korzystną lub niekorzystną sytuację absolwenta, gdyż zakończenie pracy etatowej może mieć różne przyczyny: utrata pracy, dobrowolne odejście z pracy, zmiana pracodawcy, zmiana formy zatrudnienia na pracę nieetatową itp. Niekiedy zmiany te są przez absolwentów pożądane i stanowią efekt ich celowego działania, innym razem są zjawiskiem niepożądanym.

Średnie miesięczne wynagrodzenie

Dla każdego absolwenta wyznaczane są łączne zarobki ze *wszystkich form zatrudnienia* uzyskane w badanym okresie. Suma ta dzielona jest przez liczbę miesięcy, w których absolwent był zatrudniony. W raporcie prezentowane są średnie, mediany i kwintyle tych wartości (z pominięciem tych absolwentów, którzy w badanym okresie w ogóle nie mieli zatrudnienia).

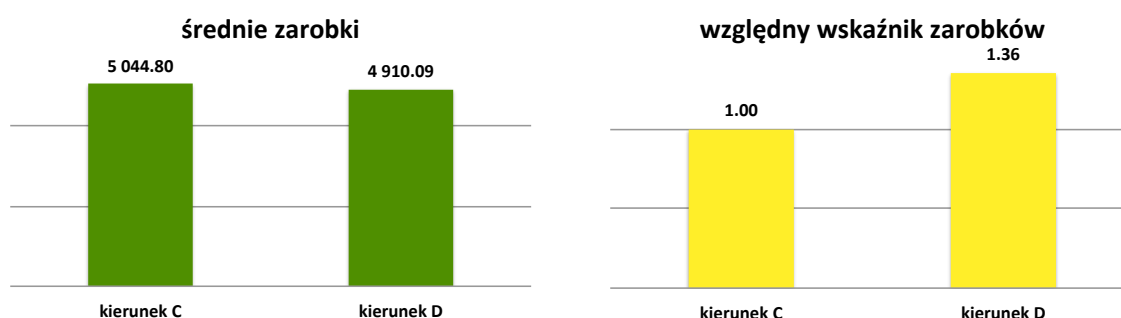
Średnie miesięczne wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę

Dla każdego absolwenta wyznaczane są łączne zarobki z *tytułu umów o pracę* uzyskane w badanym okresie. Suma ta dzielona jest przez liczbę miesięcy, w których absolwent był zatrudniony na umowę o pracę. W raporcie prezentowane są średnie, mediany i kwintyle tych wartości (z pominięciem tych absolwentów, którzy w badanym okresie w ogóle nie mieli zatrudnienia na umowę o pracę).

Względny wskaźnik zarobków (WWZ)

Dla każdego absolwenta wyznacza się proporcję jego średnich zarobków do średnich zarobków w jego powiatach zamieszkania w okresie objętym badaniem. Wartość wskaźnika prezentowanego w raporcie jest równa średniej tych proporcji.

Wskaźnik ten posiada bardzo intuicyjną interpretację. Wartości powyżej 1 oznaczają, że przeciętnie absolwenci zarabiają powyżej średniej wynagrodzeń w ich powiatach zamieszkania², zaś wartości poniżej 1 oznaczają, że przeciętnie absolwenci zarabiają poniżej średniej wynagrodzeń w ich powiatach zamieszkania. Wartość interpretacyjną względnego wskaźnika bezrobocia dobrze ilustruje poniższy przykład.

Mimo, że absolwenci obu kierunków zarabiają przeciętnie tyle samo, to absolwenci kierunku D są znacznie bogatsi na tle swoich współmieszkańców. Absolwenci kierunku C mieszkają w bogatszym regionie, w którym łatwiej o dobrze płatną pracę. Wskaźniki względne pozwalają na ustalenie, że, biorąc pod uwagę lokalny rynek pracy, studia na kierunku D stwarzają lepsze warunki na rynku pracy niż studia na kierunku C.

² Można się spodziewać, że wskaźnik ten często będzie przyjmował wartości poniżej 1. Absolwenci objęci badaniem są bowiem na ogół na początku swojej kariery zawodowej.